





Noordelijke Arbeidsmarktverkenning 2010-2011
 CAB Centrum voor Arbeidsmarktbeleid i.s.m.
 FRW/RUG (Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen,
 Economische Geografie)
 Prof. dr Jouke van Dijk
 Hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse
 Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
 SER Noord-Nederland / Waddenacademie
jouke.van.dijk@rug.nl www.joukevandijk.nl


Inhoud

- Stand van zaken op de arbeidsmarkt en regionale economie in Noord-Nederland
- Het patroon van economische neergang en herstel in de mondiale economie
- De verschuivende patronen in de demografie
- Scenario's crisis en krimp/vergrijzing
- Beleidsimplicaties




Vraagzijde


- De publieke sector is de banenmotor van het Noorden. De kosten van de recessie en de vergrijzing zetten de overheidsfinanciën sterk onder druk.
- In het Noorden is het werkgelegenheidsverlies in de marktsector voornamelijk relatief beperkt gebleven. De zwaarste klappen zijn gevallen in de industrie, de bouw en de transport en logistiek sector.

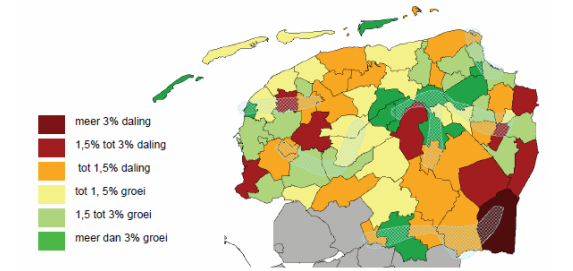


werkgelegenheidsontwikkeling in de economische kernzones 2004-2009 banen > 12 uur

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Gem. jaarl. groei
Hersteld vooraf recessie							
AT zone	70.000	70.000	71.500	73.100	77.100	77.800	1,9
% groei	0,8	0,1	2,3	4,8	2,6	0,9	
Westergo	67.500	66.600	66.600	67.400	68.900	68.600	0,4
% groei		-1,1	-0,3	1,2	2,2	-0,4	
Groningen	18.700	185.600	183.600	189.800	195.900	200.000	1,0
% groei		-0,9	-1,0	-1,1	3,3	2,1	
Eemshoofd	14.400	14.000	13.600	12.800	13.400	13.600	-1,0
% groei		-1,8	-2,8	-2,8	-6,5	2,8	
Dreuzer	93.300	93.000	94.000	9.400	101.000	99.700	1,0
% groei		-0,7	-0,3	1,7	4,1	2,6	-1,3
Totaal	432.700	429.500	430.100	443.300	456.200	459.900	1,0
% groei		-0,3	-0,6	0,1	3,1	2,9	0,8
Landelijk gebied	191.800	190.600	190.200	193.800	198.600	199.200	0,5
% groei		-0,5	-0,6	-0,2	1,9	2,5	0,3
Noord-Nederland	24.900	620.100	620.300	637.100	654.600	659.100	0,9
% groei		-0,4	-0,7	0,0	2,7	2,8	0,7
Nederland	6.996.000	6.995.000	7.153.000	7.340.000	7.483.000	7.465.000	0,9
% groei		-1,2	0,0	2,3	2,6	2,1	-0,5

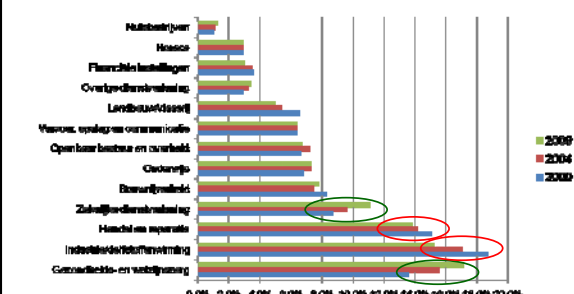

Crisis: groot fase verschil tussen kernzones

Ontwikkeling werkgelegenheid 2008-2009, banen > 12 uur

Werkgelegenheidsstructuur in Noord-Nederland 2000, 2004 en 2009

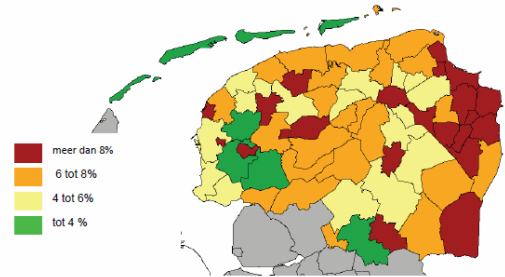
Werkloosheid valt mee



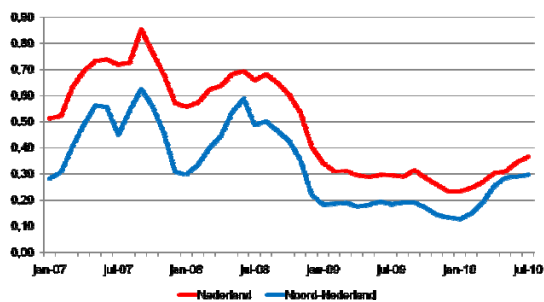
- De toename van het aantal zzp-ers, die veel van de klappen hebben opgevangen
- Beleidsmaatregelen zoals de deeltijd-WW
- *Labour hoarding*: bedrijven houden personeel langer vast uit angst voor kraptes in de toekomst.
- *Discouraged worker* (jongeren en herintreders stellen toegang tot de arbeidsmarkt uit)
- Krapte in 2008
- Daling aantal gewerkte uren
- Noordelijke werkloosheid nog altijd hoger dan landelijk, maar het verschil neemt af



NWW als % beroepsbevolking (bron: UWV werkbedrijf)



Krapte indicator UWV



Scenario's na de crisis NAV 2010-2011

De V-vorm (snel herstel)

Voor het 'autonome' groeipad van 1,75% groei per jaar gaan we uit van de voorspellingen van het UWV (UWV, 2010).

De W-vorm (de dubbele dip)

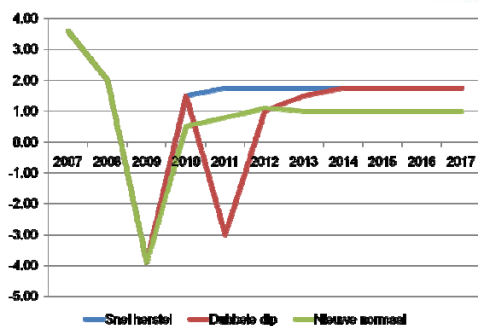
Een terugval in 2011. Pas daarna herstelt de economie zich (langzaam) naar het 'autonome' groeipad van 1,75% groei per jaar.

De U-vorm (de nieuwe normaal)

De economie herstelt zich maar heel gering en komt uiteindelijk op een nieuw en lager groeipad uit ; 'de nieuwe normaal' en dit lagere groeipad is gesteld op 1% groei per jaar

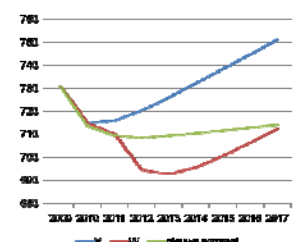
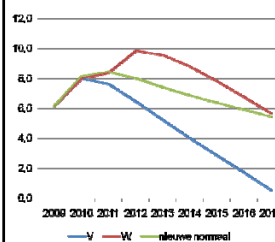


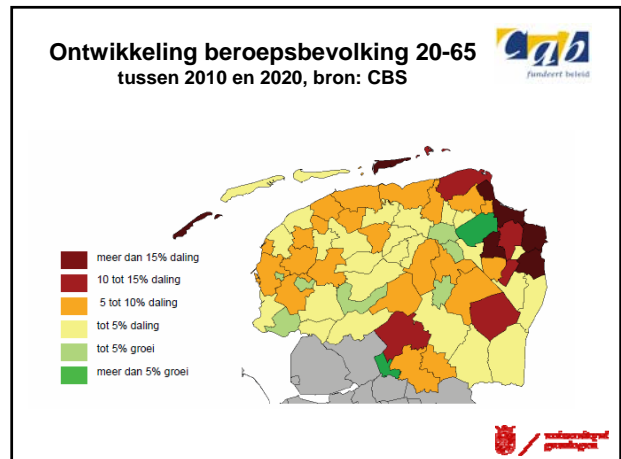
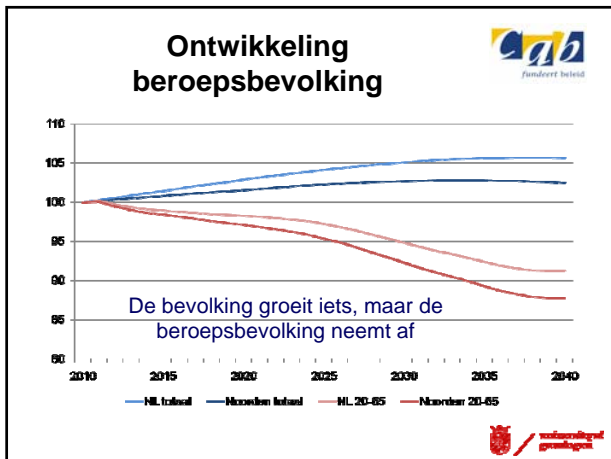
Drie scenario's



Werkloosheid

Werkgelegenheid





Toekomstscenario's: werkloosheidspercentage in (%)

	GR	FR	DR	Noord En
Basis aanbod en Snel herstel scenario				
2009	6.6	5.3	6.8	6.2
2010	7.0	7.5	9.7	8.0
2015	7.2	3.6	5.9	5.5
Lage werkloosheid (Versterkte krimp en Snel herstel-scenario)				
2009	6.6	5.3	6.8	6.2
2010	6.7	7.3	9.5	7.8
2015	5.4	2.3	4.6	4.0
Hoge werkloosheid (Scenario Nieuwe Noorderlingen en Nieuwe normaal)				
2009	6.6	5.3	6.8	6.2
2010	6.5	7.8	10.7	8.2
2015	11.8	10.4	15.1	12.2

- ### Veranderende rol van de overheid op lokaal en regionaal niveau
- De overheid trekt zich terug op terrein van voorzieningen.
 - Maatschappelijke organisaties zoals ROC's, woningbouwcorporaties en zorginstellingen ontwikkelen nieuwe initiatieven en activiteiten.
 - Ze moeten over de traditionele grenzen van hun domein heen stappen om gezamenlijk de problemen en uitdagingen te lijf te gaan.
 - De (lokale) overheid moet eigen rol opnieuw uitvinden.
 - Vaker mee gaan in oplossingen van andere partijen, dan zelf de leidende rol spelen.

- ### Blijf ouderen (45+) betrekken bij de arbeidsmarkt
- 45+ afgeschreven.
 - De krapte op de arbeidsmarkt keert terug.
 - Het bevorderen van mobiliteit van deze groep:
 - Scholing en oplossen van institutionele blokkades.
 - Demotie.
 - Functiesplitsing
 - Oudere werknemers koppelen aan jongeren.

- ### Maak de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt flexibeler
- Breed beginnen en later specialiseren.
 - Werkgevers denken mensen kant-en-klaar binnen te krijgen en zijn niet (meer) gewend om zelf mensen op te leiden.
 - Nieuwe, flexibele vormen van samenwerking tussen het MBO en het bedrijfsleven.
 - ROC's moeten meer maatwerk leveren.
 - Het opleidingsaanbod is veel te versplinterd.
 - Veel aandacht besteden aan kennis en vaardigheden die ook elders op de arbeidsmarkt in trek zijn.
 - Betere en slimmer voorlichting over beroeps- en arbeidsmarktperspectieven.

Herwaardeer de onderkant van het onderwijsgebouw



- Sommigen willen liefst teruggaan naar de oude ambachtschool
- Startkwalificatie heeft een negatief bijeffect
 - Leerlingen die de startkwalificatie niet halen worden voortijdig aan de kant gezet.
 - Cynische boodschap: prima dat je je VMBO-diploma gehaald hebt, maar op de arbeidsmarkt is het niets waard, want je moet eerst een startkwalificatie halen.



Ondersteun de spin-off van de regionale kennisinstellingen



- RUG en Hogescholen
- Spin-off : hoogwaardige werkgelegenheid en kennisintensieve bedrijvigheid stimuleren.
- Pieken in de Delta hebben een impuls gegeven aan de economische dynamiek en de positie van Noord-Nederland binnen de mondiale kenniseconomie → **huidig kabinet: terug naar af?**



Investeer in de sociale kracht van krimpgebieden



- Concentratie sociaal-economisch zwakkere groepen.
- In “monoculturele gebieden” is er sprake van niet-vitale krimp
- De problematiek vraagt om een stevige investering.
- Niet alleen geld, maar ook verwijderen van regelhinder.
- Creatieve aanpak.
- Kansen: combinaties van techniek en zorg.



Speel in op veranderende behoeften, qua wonen, werken en recreëren



- Voor veel hoger opgeleiden is Noord-Nederland in potentie een aantrekkelijke plaats om te wonen en te werken.
- Ook hun partner een baan in het Noorden moeten vinden.
- Een trend is deeltijdbewoning.
- Differentieer het woningbestand: meer hoogwaardige huur- in plaats van koopwoningen.



Kies voor een lokale, pragmatische, probleemgestuurde aanpak



- Het regionale arbeidsmarktbeleid laat de afgelopen decennia een slingerbeweging zien.
- Tussen een meer centraal gestuurde aanpak, een meer regionale aanpak en een lokale aanpak.
- Uitvoeringspartijen steken de koppen bij elkaar rond een concreet probleem en werken vanuit concrete doelen aan oplossingen.



Laatste NAV???

